

การสร้างครอบครัวที่มั่นคงในเชิงพุทธบูรณาการ*

The Family's Stability Creation with Buddhist Integration

พระครูอากรกิจจาภิกขุ (ฉัตรชนก) และโสวีย์ บำรุงภักดิ์
Phrakhru Arthornkijjaphiruk (Chatchomphu) and Sowit Bumruangpak
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น
Mahachulalongkornrajavidyalaya University, KhonKaen Campus, Thailand
Corresponding Author, E-mail: chomphuphiwat45@hotmail.co.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัญหาครอบครัวไทยในปัจจุบัน เพื่อศึกษาหลักธรรมเกี่ยวกับการสร้างครอบครัวไทย และเพื่อศึกษาการสร้างครอบครัวที่มั่นคงในเชิงพุทธบูรณาการ ด้วยการศึกษาค้นคว้าจากเอกสารหลักคือ พระไตรปิฎก เอกสารรอง คือ วรรณคดี เอกสารวิชาการทางพระพุทธศาสนา และงานวิจัยเกี่ยวกับการสร้างครอบครัวให้มั่นคง แล้วนำเสนอผลการวิจัยด้วยวิธีวิเคราะห์เชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัญหาครอบครัวไทยปัจจุบันมีสาเหตุภายนอก คือ การเปลี่ยนแปลงและพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม การสื่อสาร เทคโนโลยี ฯลฯ และสาเหตุภายใน คือ สามภรรยาผู้เป็นหัวหน้าครอบครัวประพฤติผิดใจต่อกัน ซึ่งสาเหตุทั้ง 2 นี้ ทำให้สมาชิกในครอบครัวเกิดความเห็นต่างต่อกัน ขาดความอบอุ่น ขาดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน รายได้ลดลง และเกิดการหย่าร้าง จนกลายเป็นความรุนแรงของครอบครัวไทยปัจจุบัน สำหรับหลักธรรมสร้างครอบครัวไทย ประกอบด้วย หลักสมชิวีธรรมเป็นหลักธรรมสำหรับเลือกคู่ชีวิต คือ มีศรัทธาเสมอกัน มีศีลเสมอกัน มีจาคะเสมอกัน และมีปัญญาเสมอกัน หลักสหพันธโคธะเป็นหลักธรรมที่ส่งเสริมให้มีความยินดีเฉพาะคู่ครองของตน ยินดีในสามภรรยาของตน และหลักทิวฐัมมิกัตถประโยชน์เป็นหลักธรรมที่ช่วยให้ได้ประโยชน์ในปัจจุบันมีทรัพย์ ยศ เกียรติ ไม้ตรี เป็นต้น

ส่วนการสร้างครอบครัวให้มั่นคงในเชิงพุทธบูรณาการ เป็นการนำหลักสมชิวีธรรมไปปรับใช้ตั้งแต่ขั้นแรกของชีวิตคู่ คือ การพิจารณาเลือกหญิงหรือชายผู้มีศรัทธา มีศีล มีจาคะ และมีปัญญาเสมอกัน การปรับใช้หลักสหพันธโคธะเป็นการสร้างความพึงพอใจในคู่ครองของตนเองว่า หญิงหรือชายที่เลือกแล้ว

*ได้รับบทความ: 9 มกราคม 2561; ตอบรับตีพิมพ์: 15 สิงหาคม 2561

เป็นคนมีศีลธรรมคือเป็นคนดีที่เหมาะสมแก่การสร้างครอบครัวด้วยกัน และการปรับใช้หลักทฤษฎีภูมิคุ้มกันก่อเกิดประโยชน์ด้วยการมีชีวิต ใช้ชีวิตและการดำเนินชีวิตอย่างขยันหมั่นเพียร ตามรักษาทรัพย์ที่หาได้ คบคนดีมีศีลธรรม และดำเนินชีวิตอย่างพอดี พอเหมาะและมีเหตุผล ซึ่งจะทำให้ครอบครัวไทยมีความมั่นคงแข็งแรง และสมาชิกในครอบครัวมีความสุขอยู่เสมอ

คำสำคัญ: ครอบครัวมั่นคง; พุทธบูรณาการ; ครอบครัว

Abstract

The aims of this research were: to study the current problematic conditions of Thai family; to study the Buddhist principles in relation to creating the stability of the family; to study the stable family by Buddhist integration. This study was conducted through the study of Tripiṭaka, commentaries, related document and research related to Buddhism and creating the stability of family. The data obtained were interpreted by a descriptive analysis.

The research results revealed that: the current state of the problem in Thai families is externally caused by a change and economic development including politics, government, society, education, communication, technology; internally caused by spouse unfaithfulness. These two causes affecting the family members lead to emotionally separation, lack of family warmth and good relation, income reduction, family conflict, devoice and violence in family. The dhamma in relation to creating the stability of the family is the qualities which make a couple well matched (samajīvidhamma): equality of faith; moral conduct; generosity; wisdom. The contentment in one own spouse (sadala-santosa) is the dhamma that creates the stability of the family as well as the virtues conducive to benefits in the present (diṭṭhadhammikattha-samvattanika-dhamma).

The application of Buddhist principles to create the stability of family can be done by first, using the samajīvidhamma to choose one own spouse with equality of faith; moral conduct; generosity; wisdom. Then the sadala-santosa is used to create the contentment in one own spouse and the diṭṭhadhammikattha-samvattanika-dhamma is used in living sufficiently and reasonably. This therefore creates the strong family and happiness in the family.

Keywords: Family Stability; Buddhist Integration; Marriage

1. บทนำ

ครอบครัวเป็นสถาบันสังคมที่สำคัญที่สุด และสถาบันครอบครัว มนุษย์เป็นหน่วยหลักของสังคมที่มีความสัมพันธ์ความร่วมมืออย่างใกล้ชิด เป็นสถาบันที่มีความคงทนถาวรที่สุด มนุษย์ทุกคนจะต้องอยู่ในสถาบันนี้ เป็นสถาบันแห่งแรกและแห่งสำคัญของสังคม (Sathanan, 1998 : 149) สถาบันครอบครัวจะให้ตำแหน่งชื่อและสกุล ซึ่งเป็นสิ่งบอกบทบาทและสถานภาพ ตลอดจนกำหนดสิทธิและหน้าที่ที่สมาชิกมีต่อกันและต่อสังคมในสังคมที่เรามีส่วนร่วมด้วย ฉะนั้นครอบครัวจึงเป็นสถาบันที่สำคัญมากต่อระบบพัฒนาทางร่างกายและจิตใจ ครอบครัวทำหน้าที่เป็นสถาบันทางเศรษฐกิจ โดยพ่อแม่เป็นคนหาเงินทองมาเลี้ยงดูคนในครอบครัว และนำเงินนั้นไปใช้ในด้านการใช้บริโภคต่างๆ เช่น ครอบครัวเป็นแหล่งที่สมาชิกได้รับความรัก ความอบอุ่น ความคุ้มครอง ความมั่นคงด้านจิตใจ ทำให้สมาชิกมีพลังใจในการฝ่าฟันอุปสรรคต่างๆ ให้ลุล่วงไปได้ และครอบครัวเป็นแหล่งให้กำลังใจและปลุกปลอบใจถ้าสมาชิกคนใดประสบความผิดหวัง ไม่ว่าในด้านการงานหรือด้านอื่นๆ เพื่อให้สามารถผ่านสถานการณ์ที่เกิดขึ้นไปได้ ถ้าปราศจากครอบครัว การคงอยู่ของมนุษย์อาจจะไม่สมบูรณ์ (Sesatho, 1985 : 126)

ปัญหาครอบครัว มีสาเหตุหลายประการ เช่น นโยบายและแผนพัฒนาสถาบันครอบครัว พ.ศ. 2537-2546 ระบุว่า ปัญหาเกิดจากความไม่พร้อมและไม่ได้เตรียมตัวที่จะเป็นครอบครัว รวมถึงสภาพเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อมในปัจจุบัน (Phusadee Samran, 2014) สำหรับปัญหาการ

หย่าร้างของคนไทย ซึ่งนับวันมีแนวโน้มสูงขึ้น มูลนิธิเครือข่ายครอบครัวชี้ว่า ปัญหาจากการประพฤตินอกใจกัน (Manager, 2009) ซึ่งจากการติดตามวิเคราะห์ข้อมูลของสำนักงานสถิติแห่งชาติเกี่ยวกับการจดทะเบียน เพื่อใช้ชีวิตคู่ตามกฎหมาย และการหย่าขาดสิ้นสุดการใช้ชีวิตคู่พบว่า อยู่ในเกณฑ์น่าห่วงเป็นอย่างยิ่ง สะท้อนถึงความเปราะบางของครอบครัวคนรุ่นใหม่ พบว่า ในปี 2555 มีผู้จดทะเบียนสมรสใหม่ทั่วประเทศ จำนวน 314,338 คู่ และมีคู่สมรสเก่าจดทะเบียนหย่า 111,377 คู่ คิดเป็นร้อยละ 35 ของคู่ที่จดทะเบียนใหม่ โดยการจดทะเบียนหย่าเพิ่มสูงกว่าช่วง 9 ปีที่ผ่านมาถึงร้อยละ 27 โดยในปี 2546 มีผู้จดทะเบียนสมรส 328,356 คู่ แต่มีคู่สมรสเก่า จดทะเบียนหย่า 80,836 คู่ (Dailynews, 2014) นอกจากนี้ครอบครัวที่ยังไม่พร้อมเป็นปัจจัยให้ตัดสินใจทำแท้ง ที่เป็นปัญหาจากความต้องการของคนสองคนแล้วไม่รับผิดชอบร่วมกัน อีกทั้งการทอดทิ้งผู้สูงอายุ ซึ่งพบว่า ผู้สูงอายุถูกทอดทิ้ง 277 ราย แบ่งเป็นชาย 107 หญิง 160 เฉลี่ยเดือนละ 7 ราย (Com Shut Luek, 2014) สาเหตุสำคัญอีกประการหนึ่งที่ทำให้ครอบครัวแตกแยก คือการทุพตัย ทำร้ายร่างกายกันในครอบครัว (Domestic Violence) ซึ่งผู้ถูกทำร้ายส่วนใหญ่จะเป็นหญิงหรือลูกสาว (Phrakru Niphasadhammadhimut (Amporn Parimutto, 2010)

เมื่อครอบครัวประสบปัญหาต่างๆ จึงเป็นเหตุให้วิทยาการความรู้แบบวิทยาศาสตร์ พยายามสร้างเทคโนโลยีที่ทันสมัยช่วยในการดำเนินชีวิต สร้างสิ่งประดิษฐ์ต่างๆ เพื่อตอบสนองความต้องการ

ของการสร้างชีวิตครอบครัว แทนที่จะข้ามพ้นจากปัญหาต่างๆ เหล่านี้ กลับเพิ่มหรือก่อปัญหาสร้างความเดือดร้อนมากมายตามลำดับ ข้ำสภาพความเจริญทันสมัยยังบีบบังคับให้ดิ้นรนแสวงหามากขึ้น ปัญหาชีวิตทางสังคมก็มีวิวัฒนาการซับซ้อนยิ่งไปอีก เมื่อความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการต่างๆ ไม่ได้เป็นหนทางที่ดีที่สุดสำหรับการแก้ปัญหา ดังกล่าวข้างต้น สะท้อนให้เห็นว่า ท่ามกลางภาวะความเจริญพร้อมนั้นเอง กลับปรากฏว่าเป็นเพียงสภาพที่ฉาบฉวย อัดเพื่อภายนอก ไม่มีหลักประกันของความประพฤติดีที่ถูกต้องอย่างแท้จริง ต่างแก่งแย่งชิงเบียดเบียนและอาการต่างๆ แห่งความเห็นแก่ตัวที่เพิ่มขึ้นอย่างเห็นได้ชัดในปัจจุบัน (Health Promotion Office, Department of Health, Ministry of Public Health, 2006 : 39)

คำถามมีว่าสังคมไทย ซึ่งนับถือพระพุทธศาสนามาช้านาน และกลายเป็นสถาบันหลักสถาบันหนึ่งของสังคมไทย มีชุดหลักการเครื่องมือหรือคู่มือในการสร้างครอบครัวที่มั่นคงได้อย่างไร โดยมุ่งเน้นจากปัญหาครอบครัวเป็นครอบครัวที่มั่นคงซึ่งประกอบด้วยหลักการหรือชุดวิธีสำหรับแนวทางการสร้างครอบครัวไทยที่มั่นคงของคนในสังคมปัจจุบัน ประกอบด้วย หลักสมชีวิธรรม 4 อันเป็นหลักธรรมที่จะทำให้คู่สมรสมีความสมดุลอยู่ด้วยกันอย่างเหมาะสมหรือสม่ำเสมอกลมกลืนกัน (A. Catuka (Thai) 21/55/94) หลักการปฏิบัติของสามีในทศ 6 (D.Pa. (Thai) 11/242-244/199-200) หลักการปฏิบัติของภรรยาในทศ 6 (D.Pa. (Thai) 11/269/214) หลักขรวาจาธรรม 4 อันเป็นข้อปฏิบัติที่จะทำให้ผู้ครองเรือนของแต่ละครอบครัว

มีชีวิตอยู่ในสังคมอย่างสงบสุข (Tripitaka (Thai) 15/845/258) เป็นต้น

ด้วยเหตุนี้ บทความวิจัยนี้ จึงมุ่งเน้นนำเสนอแนวทางการสร้างครอบครัวไทยที่มั่นคงของคนในสังคมปัจจุบัน ตามหลักการทางพระพุทธศาสนา ถือว่าเป็นการสร้างองค์ความรู้แก่ประชาชนและชุมชน มีเป้าหมายเพื่อให้ครอบครัวมีความมั่นคง มีความอบอุ่น และผู้วิจัยคาดหวังว่าผลของการวิจัยจะนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้กับประชาชนในทุกหมู่เหล่าสืบต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาครอบครัวไทยในปัจจุบัน
2. เพื่อศึกษาหลักธรรมที่เกี่ยวกับการสร้างครอบครัวไทย
3. เพื่อศึกษาการสร้างครอบครัวที่มั่นคงในเชิงพุทธบูรณาการ

3. วิธีดำเนินการวิจัย

1. ขั้นรวบรวมข้อมูล ได้แก่ 1) สํารวจข้อมูลจากเอกสารปฐมภูมิ คือ คัมภีร์พระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยและ 2) รวบรวมข้อมูลจากเอกสารทุติยภูมิ คือ ตำราหนังสือ งานวิจัย วิทยานิพนธ์ เอกสาร วารสาร บทความ และงานเขียนที่เกี่ยวข้องทั่วไป
2. ขั้นวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ 1) นำข้อมูลที่ได้มาทำการแยกแยะ จัดประเภทตามความเหมาะสมกับเนื้อหาที่วิจัย 2) ศึกษาข้อมูลที่ได้ด้วยการวิเคราะห์ อธิบาย ตีความ ให้ความหมายตาม

ความเหมาะสมกับเนื้อที่วิจัย และ 3) นำข้อมูลที่ได้ไปเขียนลงในบทต่างๆ ตามความเหมาะสมและสอดคล้องกับเนื้อหาที่วิจัย

3. ชื่นนำเสนอผลงานวิจัยการศึกษาเรื่อง การสร้างครอบครัวที่มั่นคงในเชิงพุทธบูรณาการ ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัยตามลำดับขั้นตอนตามระเบียบของมหาวิทยาลัย

4. สรุปผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง การสร้างครอบครัวที่มั่นคงในเชิงพุทธบูรณาการ สามารถสรุปได้ดังนี้

1. สภาพปัญหาครอบครัวไทยในปัจจุบัน ครอบครัว คือ กลุ่มบุคคลผู้มีสถานะภาพผูกพันกันตามบทบาทหน้าที่ต่อกัน มีการร่วมมือกันเสมอ ระบบครอบครัวเป็นกลุ่มของบุคคลทางสังคมมีความสัมพันธ์ทางสายโลหิต ซึ่งเกิดจากการแต่งงานตกลงใช้ชีวิตร่วมกันอยู่ภายในบ้านเรือนเดียวกัน ซึ่งครอบครัวไทยมีความสำคัญในการทำหน้าที่เป็นหน่วยหนึ่งของสังคมที่มีความผูกพันสู่การวางรากฐานการปกครองในระดับต่างๆ ทำหน้าที่ปฐมภูมิ คือ การให้กำเนิดเด็กการเลี้ยงดูและให้การศึกษ ถ่ายทอดการเรียนรู้วัฒนธรรม ค่านิยม กล่อมเกลาพฤติกรรมและบุคลิกภาพ ดูแลปกป้องคุ้มครอง สร้างเสริมความรู้ ความสามารถให้ดำรงชีวิตอย่างเหมาะสมกับสมาชิกของครอบครัวเพื่อความสุขสมบูรณ์ในการครองเรือน

ปัญหาครอบครัวไทย พบว่า ครอบครัวไทยปัจจุบันประสบปัญหาหลัก 3 ประการคือ การประพฤตินอกใจ การมีรายจ่ายที่มากกว่ารายรับ ความประพฤติของคนในครอบครัวที่ไม่เหมือนกัน ปัญหาเหล่านี้

เป็นตัวแปรหลักที่นำไปสู่เหตุการณ์ของความรุนแรงในครอบครัวได้ หากไม่เร่งรีบในการแก้ไข ปัญหา อาจกลายเป็นปัญหาใหญ่ที่เกิดขึ้นในสังคมไทยที่ยากต่อการแก้ไข ปัญหาล้วนส่งสมมาจากผู้นำครอบครัวมีพฤติกรรมประมาท เลินเล่อ เผลอ ปั่นใจออกนอกขอบเขตความซื่อสัตย์ในคู่ ร่วมกันสร้างความฟุ้งเฟ้อที่มีเกินรายรับ และขาดศีลธรรม ควบคุมความประพฤติต่อกัน เกิดความขัดแย้ง ทำร้ายร่างกาย นำไปสู่การสูญเสียต่อสมาชิกในครอบครัว หรือทำให้นำไปสู่การยุติความสัมพันธ์ในที่สุด

ผลกระทบต่อครอบครัวไทยพบว่า มีผลกระทบต่อระดับต่างๆ คือ 1) สาเหตุระดับบุคคล พ่อแม่ลูกมีความเห็นต่าง มีความผูกพันระหว่างกันลดน้อยลง ปัญหาครอบครัวเหล่านี้เชื่อมโยงกับสถานการณ์การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม มีวงจรชีวิตความเป็นอยู่หมุนวนในกระแสโลกาภิวัตน์ ปัจจุบัน 2) สาเหตุระดับครอบครัว บทบาทของแต่ละคนในครอบครัวมีพื้นฐานจากดั้งเดิมมีความแตกต่างไม่เท่ากัน ด้านความประพฤติ อุปนิสัย อาชีพ การศึกษา สามัญภรรยา วัยแตกต่างกันและค่านิยมความชอบขัดกัน 3) สาเหตุ ระดับสังคมผลกระทบเกิดจากความเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจและสังคม รายได้ของกลุ่มบุคคลตามสาขาอาชีพเป็นเหตุให้เกิด ความขัดแย้งกันของผู้คนในกลุ่มสังคม ส่งผลทำให้เกิดปัญหาต่างๆ ตามมามาก

2. หลักธรรมเกี่ยวกับการสร้างครอบครัวไทยที่เชื่อมสายสัมพันธ์ ยึดโยงน้ำใจประคับประคองคู่ในการใช้ชีวิตคู่ของชายหญิง สนับสนุนส่งเสริมจัดการบริหารสร้างครอบครัวให้มีชีวิต

ราบรื่นผาสุกมั่นคงในคู่ชีวิต วิธีสร้างครอบครัว ให้เจริญรุ่งเรือง ร่มเย็นสงบสุข ด้วยหลักพุทธศาสน์ แนวปฏิบัติเพื่อชีวิต เลือกคัดสรรยินดีรักษา ประโยชน์ตนที่ได้รับ ตามแผนการของชุดวิธีปฏิบัติ ของคู่สมรสในการทำหน้าที่ผู้ครองเรือนได้อย่าง สมบูรณ์ ด้วยเหตุนี้ หลักธรรมจึงเป็นแก่นของการ ดำเนินชีวิตที่เกี่ยวเนื่องกับครอบครัว เพราะธรรม จะทำให้ความเชื่อมโยงระหว่างครอบครัวเป็นไป อย่างมีคุณภาพ ซึ่งจะต้องใช้เป็นแนวปฏิบัติเพื่อ ความมั่นคงทางครอบครัว ดังนี้ คือ

2.1 หลักธรรมเรื่องสมชีวิตรวมเป็น หลักธรรมสำหรับเลือกคู่ชีวิต ด้วยวิธีการในการใช้ ชีวิตคู่เป็นสามีภรรยาอย่างอบอุ่น มีชีวิตสมกัน ผูกพันกลมกลืน ด้วยข้อธรรมที่ช่วยส่งเสริมการ ปฏิบัติตนของหญิงชาย 1) สมสัทธา มีศรัทธาเคารพ นับถือศาสนาและหลักความเชื่อเสมอกัน 2) สมสีลา มีศีลเสมอกัน โดยมีพื้นฐานหลักศีลธรรม จรรยา มารยาทประพฤติในทางเดียวกัน 3) สมจาคา มีจาคะ ความเสียสละพร้อมที่จะให้ ไม่ขัดแย้ง มีจิตใจโอบ อ้อมอารีเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่เสมอกัน 4) สมปัญญา มีปัญญา พิจารณาพินิจวิเคราะห์รู้จักเหตุรู้จักผล คิดแยกแยะดี ชั่ว ใญ่ หรือมิใช่ประโยชน์เสมอกัน หลักสมชีวิตรวมเป็นหลักการพัฒนาชีวิตด้วย ปัญญาอย่างมีเหตุผลในเชิงบวกระหว่างคู่สมรส และสมาชิก ก่อให้เกิดการรู้จักใช้ชีวิตคู่ไปสู่ความ เจริญรุ่งเรืองด้วยกันอย่างมีเหตุผลลื้องประสาน สัมพันธ์เหมาะสมราบรื่นภายในครอบครัว

2.2 หลักธรรมเรื่องสหพันธโคธเป็น หลักคุณธรรมขั้นพื้นฐาน สำหรับครอบครัวใน การนำมาประพฤติ เพื่อให้เกิดความสุขของคู่สามี

ภรรยา สหพันธโคธมีจุดมุ่งหมายสร้างความสงบ เย็นมั่นคงให้กับสังคมในบ้าน ป้องกันการล่วง ละเมิดในสิทธิของกันและกันในด้านความประพฤติ เกี่ยวข้องกับคู่ครองผู้อื่น เป็นหลักดำเนินชีวิตอยู่ ร่วมกันระหว่างสามีภรรยายึดหลักสัจจะซื่อสัตย์ มีความพอใจยินดีเฉพาะคู่ครองที่เป็นภรรยาและ สามีของตน ชายหญิงควรช่วยกันสร้างความสุขด้วย หลักสหพันธโคธให้กองงามครองคู่ภักดีแบบผัว เดียวเมียเดียวด้วยความสงบสุขร่มเย็นยั่งยืนในคู่ ชีวิตตน

2.3 หลักธรรมเรื่องทิวฐัมมิกัตถ ประโยชน์ เป็นหลักธรรมอำนวยการสุขสำหรับผู้ครอง เรือนในการสร้างครอบครัว คือ ธรรมที่เป็น ประโยชน์ในปัจจุบัน อำนวยผลดีต่อคู่สามีภรรยา ในการเริ่มสร้างรากฐานของครอบครัวและการ ดำรงชีพให้เกิดความร่มเย็นเป็นสุขแก่ตนเองพร้อม สมาชิกในบ้าน ด้วยหลักการที่เป็นประโยชน์ใน ปัจจุบัน 4 อย่าง คือ 1) อุภูฐานสัมปทา ความขยัน หมั่นเพียร 2) อารักขสัมปทา การรู้จักรักษาทรัพย์ ให้ปลอดภัย ใช้จ่ายกับสิ่งที่จำเป็นและประหยัด เก็บออมไว้ 3) กัลยาณมิตตตา คบคนดีเป็นมิตร และเลือกกำหนดบุคคลเป็นมิตรสหาย และ 4) สมชีวิตา เลี่ยงชีพตามกำลังทรัพย์ที่หามาได้ ไม่ตระหนี่เกิน แต่มีความเป็นอยู่อย่างเหมาะสม คือรู้จักกำหนดรายได้ และจ่ายเลี้ยงชีวิตแต่พอดี หลักทิวฐัมมิกัตถประโยชน์นี้ ผู้ครองเรือนและ สมาชิกภายในบ้านใดทำได้บริบูรณ์เกิดประโยชน์ อย่างแท้จริง มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ตั้งตนได้ในปัจจุบัน

3. การสร้างครอบครัวที่มั่นคงในเชิงพุทธ บูรณาการ การสร้างครอบครัวที่มั่นคงต้องอาศัย

หลักพุทธธรรมเป็นมาตรการคอยควบคุมคนในครอบครัวให้อยู่ร่วมกันอย่างมีระเบียบ และกรอบของจริยธรรม อันจะส่งผลให้คนในครอบครัวมีความสุขตามมาด้วย กล่าวโดยสรุปแล้ว เหตุปัจจัยที่ทำให้ครอบครัวเกิดความมั่นคง ประกอบไปด้วยหลักธรรม ดังต่อไปนี้

หลักสมชีวิธรรมเป็นกรอบธรรมที่ช่วยสร้างความประพจน์ให้เสมอกันให้เป็นคู่สร้างคู่สม สะท้อนคุณสมบัติที่เหมาะสมกัน และควมมีลักษณะอุปนิสัยสม่าเสมอกันของคู่ครอง ที่กล่าวถึงหลักความสำคัญไว้ 4 ประการ คือ 1) การมีศรัทธาเสมอ 2) การมีศีล 3) การมีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ที่เสมอกัน และ 4) การมีปัญหาที่เสมอกัน

หลักสหธรรมสันโดษเป็นมาตรการควบคุมกำชับจิตใจคู่สมรสช่วยให้เกิดความมั่นคงในความรัก ยินดีในคู่ครองของตน เป็นฐานรองรับพฤติกรรมของคู่สามีภรรยาให้อยู่ร่วมกันอย่างยืดหยุ่นและมั่นคงต้องพร้อมเพรียงตั้งตนร่วมกันยึดหลักของคุณธรรมข้อนี้ไว้กับใจตน

นอกจากนี้ สหธรรมสันโดษ ยังทำหน้าที่ประดุจเกลียวเชือกร้อยดวงใจของคู่ครองของตนให้ดำรงอยู่ในหลักของความซื่อสัตย์ สร้างความไว้วางใจระหว่างกันได้ คู่รักนั้นหากเป็นคู่รักแท้ต่อกันแล้ว และไม่คิดปันใจไปเป็นอื่น ต้องตระหนักรู้มีความซื่อสัตย์ต่อคู่ครองของตนไม่ว่าจะต่อหน้าหรือลับหลัง สำรวมกาย วาจา และใจ ไม่มองหญิงอื่นหรือชายอื่นด้วยความรักใคร่

หลักทักขณัมมิกัตถประโยชน์ เป็นหลักการทำให้บุคคลผู้ปฏิบัติตามวิธีการเพื่อช่วยสร้างรายได้ที่เพียงพอต่อการดำรงชีพ หากปฏิบัติตามแบบ

อย่างสมบูรณ์แบบสามารถบรรลุถึงประโยชน์ในชีวิตเป็นเศรษฐกิจได้ ซึ่งหลักธรรมดังกล่าวจัดเป็นคู่มือและเครื่องมือที่ครอบคลุมในเรื่องเศรษฐกิจ โดยมีเป้าหมายเพื่อเป็นมาตรการในการพัฒนาคุณภาพชีวิตชาวบ้านผู้ใช้ชีวิตครองเรือนให้เกิดความมั่นคงประกอบด้วยหลักการ 4 ประการ คือ 1) ต้องมีความขยันหมั่นเพียรในการประกอบอาชีพอย่างสม่ำเสมอ 2) รู้จักรักษาทรัพย์ที่ได้มา 3) การรู้จักคบเพื่อนที่ดี และ 4) การรู้จักใช้จ่ายทรัพย์เพื่อเลี้ยงชีวิตอย่างสมเหตุและ เหมาะสมในผล

5. อภิปรายผลการวิจัย

จากข้อค้นพบผลการวิจัยครั้งนี้ สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. สภาพปัญหาของครอบครัวไทยในปัจจุบัน พบว่า ปัญหาของครอบครัว ตัวแปรสำคัญเกิดจากสภาพการเปลี่ยนแปลงในการปรับตัวกับยุคเศรษฐกิจผันแปรทางสังคม ความเจริญก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีก็เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตตัวแปรสำคัญ เกิดจากสภาพการเปลี่ยนแปลงในการปรับตัวกับยุคเศรษฐกิจผันแปรทางสังคม และปัญหาที่เกิดขึ้นในแต่ละครอบครัวก็มีความแตกต่างกัน ไปตามเงื่อนไขที่เกิดจากปัจเจกบุคคล มีผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตในการครองเรือนจากสภาพปัญหาชีวิตในปัจจุบันที่พบ เป็นเรื่องการประพจน์นอกใจ เกิดความหวาดระแวงของสามีภรรยา จากสาเหตุหึงหวงคิดนอกใจ ปันรักไปให้ชายหรือหญิงอื่น จึงเป็นข่าวประชดรักจบปัญหาด้วยการสูญเสีย สอดคล้องกับแนวคิดของนางลักษณ์ เทพสวัสดิ์ ได้กล่าวไว้ในหนังสือเรื่อง

“วิเคราะห์ปัญหาสำคัญในสังคมไทย” พบว่าชายหญิงที่คิดจะมีครอบครัว ควรได้มีการเตรียมตัว มีเวลาพอสมควรที่จะศึกษาคนรักในแง่ต่างๆ และมีความพร้อมที่จะแต่งงาน เพื่อหลีกเลี่ยงสาเหตุของการหย่าร้าง ชีวิตครอบครัวจะได้ประสบแต่ความผาสุกตลอดไป (Thepsawad, 2000 : 130)

2. หลักธรรมเกี่ยวกับการสร้างครอบครัว พบว่า การครองเรือนในพุทธศาสนาที่ประกอบด้วยกำลังของคุณธรรม ชีวิตของคู่สมรสที่แต่งงานจึงเป็นชีวิตที่ต้องมีหลักธรรมสร้างสัมพันธ์โยงใยยึดเหนี่ยวจิตใจนำพาไปและกันให้เดินก้าวไปในธรรมด้วยกันที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่า การครองเรือนจะสมดุลและเกิดมีความพอดีมั่นคงได้ เพราะบุคคลในครอบครัวมีการประพฤติศีลธรรมระหว่างกัน และหล่อหลอมบ่มเพาะจริยธรรมให้กับบุคคลในครอบครัวด้วย โดยมุ่งเน้นถึงการบ่มเพาะศีลธรรมภายในจิตใจเป็นสำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้ปัญญาในการแก้ไข้ปัญหา สอดคล้องกับจำเนียรรักษาภักดี (Rucksaphucdee, 2001 : 135) ที่ได้วิจัยเรื่อง จริยธรรมของคู่สมรสตามหลักพระพุทธศาสนา พบว่า ปัญญาสามารถแก้ปัญหาได้ทุกสถานการณ์ เป็นกำลังที่สำคัญที่สุดในการประคับประคองชีวิตคู่สมรสให้เกิดความมั่นคง นอกจากนั้นยังเป็นเครื่องมือที่สามารถจัดระเบียบชีวิตคู่ให้เกิดความมั่นคง

3. การสร้างครอบครัวที่มั่นคงในเชิงพุทธบูรณาการ อธิบายได้ว่า การสร้างครอบครัวที่มั่นคงในเชิงพุทธบูรณาการจะต้องอาศัยหลักธรรมในการบริหารครอบครัว คือ ครองรัก ครองเรือน ครองสุข ด้วยหลักครองธรรม โดยนำหลักพุทธ

ธรรมมาประยุกต์ใช้ในครอบครัว สอดคล้องกับงานวิจัยของมานิตา สุขสำราญ (Sooksamran, 2005) ที่ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาพฤติกรรมของผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนพุทธศาสนาวินิตยมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในการนำหลักพุทธธรรมมาปฏิบัติภายในครอบครัว พบว่า แนวทางการนำหลักพุทธธรรมมาปฏิบัติภายในครอบครัว โดยการปฏิบัติตนตามหลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนา จะสร้างความเข้าใจภายในครอบครัว โดยปรับให้มีทัศนคติที่ดีต่อกัน มีความคิดเห็นตรงกันยอมรับซึ่งกันและกัน ไม่ขัดแย้งกัน เมื่อทำได้ดังนี้สมาชิกในครัวจะมีความปรารถนาดีให้ความช่วยเหลือเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องนี้ เป็นสิ่งสำคัญต่อการอยู่ร่วมกันของสังคมและการดำรงชีวิต

6. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับครอบครัว ควรผลักดันหรือจัดให้มีการฝึกอบรมหลักธรรมที่เกี่ยวกับการเสริมสร้างครอบครัวให้เกิดความอบอุ่น ได้แก่ หลักสมชีวิธรรม หลักสหพันธโคขและหลักทักขิณมิกถตตประโยชน์ เพื่อป้องกันปัญหาภายในครอบครัว และเป็นแนวทางที่ให้ทุกคนจะต้องประพฤติปฏิบัติ เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขเกิดประโยชน์เป็นระเบียบเรียบร้อยตามระดับ กลุ่มบุคคล สถาบัน องค์การเอกชนในสังคม ซึ่งหลักธรรมดังกล่าวนี้จะช่วยให้ครอบครัวหรือบุคคลทั่วไปได้มีการเรียนรู้ เพื่อเตรียมตนอย่างถูกต้องเมื่อเกิดภาวะปัญหาในด้านการประพฤติ

นอกใจ การมีรายจ่ายมากกว่ารายรับ และการมีความประพฤติที่ไม่เสมอกันของคนในครอบครัว ซึ่งจะช่วยปลูกจิตสำนึก ปลูกอุนิสัยในการครอบคู้ อย่างสมเหตุสมผล และมีทัศนคติในการครองเรือนที่ดีงามและถูกต้อง

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป
 - 2.1 กระบวนการส่งเสริมการสร้างครอบครัวมั่นคงตามหลักพระพุทธศาสนา
 - 2.2 แนวทางการสร้างสันติสุขในครอบครัวตามแนวพระพุทธศาสนา

References

- Com Shut Luek. (2004). *Old Man is Neglected for Social Issues*. <http://www.komchadluek.net/>. (Accessed 6 June 2014).
- Dailynews. (2014). *Modern Generation with worry! Divorce Statistics*. <http://dailynews.co.th/Content/politics/230275>. (Accessed 15 June 2014).
- Health Promotion Office, Department of Health, Ministry of Public Health. (2006). *Manual of Work for Public Health Staff, Strong and Warm Family, Strong Thailand*. Bangkok : The Agricultural Cooperative Federation of Thailand, Ltd. Press.
- Mahachulalongkornrajavidyalaya. (1996). *Tripitaka : Thia Version*. Bangkok : Mahachulalongkornrajavidyalaya Press.
- Online Voice of People. (2014). *Stop to see the Woman as Criminals” Varies Opinion “abortion”, “ Fact that Society not except”*. http://www.matichon.co.th/news_detail.php?newsid=1290588063. (Accessed 7 June 2014).
- Phrakru Niphasadhammadhimut (Amporn Parimutto). (2010). *Family Conflict Resolution by the Principle of Theravada Buddhist Scripture. Master Thesis*. Graduate School : Mahachulalongkornrajavidyalaya University.
- Rucksaphucdee, C. (2001). *Buddhist Marriage Ethics. Master Thesis*. Faculty of Arts. Graduate School : Tammasat University.
- Samran, P. (2014). *Cause of Family Problems*. <http://www.l3nr.org/posts/336015>. (Accessed 6 June 2014).
- Sathanan, C. (1998). *Family: Centuries Connection in Thailand*. Bangkok : With that Project.
- Sooksamran, M. (2005). *Parental Behaviors of Sunday Buddhist Schools, MCU, in Dhamma Application*. Graduate School : Mahachulalongkornrajavidyalaya University.
- Sesatho, R. (1985). *Rural Sociology*. Bangkok : Thaiwattana Panich.

- The Manager. (2009). “KiK” Mail Cause Fast Resolution-First, add a Problem Child, Manager.
<http://www.manager.co.th/mgrWeekly/ViewNews.aspx?NewsID=9520000028321>
(Accessed 6 June 2009).
- Thepsawad, N. (2000). *Analysis of Important Social Problems in Thailand*. Second Edition.
Bangkok : Thammasat University Press.